

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 16.12.2008
COM(2008) 876 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Πολιτική για τη συνοχή: επενδύοντας στην πραγματική οικονομία

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Πολιτική για τη συνοχή: επενδύοντας στην πραγματική οικονομία

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης και της τρέχουσας οικονομικής επιβράδυνσης, η πολιτική της ΕΕ για τη συνοχή συμβάλλει σημαντικά στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας¹. Η πολιτική για τη συνοχή – η μεγαλύτερη κοινοτική πηγή επενδύσεων στην πραγματική οικονομία – παρέχει αξιοσημείωτη στήριξη στις δημόσιες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένου του περιφερειακού και του τοπικού επιπέδου. Είναι η πιο σημαντική έκφραση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης και στοχεύει στην ενίσχυση των ευρωπαίων πολιτών που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Την περίοδο 2007-13, η πολιτική για τη συνοχή θα επενδύσει 347 δισεκατομμύρια ευρώ για την ενίσχυση της μεγέθυνσης και τη συμβολή στην οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Η πολιτική για τη συνοχή έχει χαραχθεί για να παράγει έξυπνες επενδύσεις. Συνολικά, πάνω από το 65% των κονδυλίων που της ανήκουν ή 230 δισεκατομμύρια ευρώ έχουν «δεσμευτεί» για επενδύσεις² στους τέσσερις τομείς προτεραιότητας της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση – άτομα, επιχειρήσεις, υποδομές και ενέργεια και έρευνα και καινοτομία. Η πολιτική για τη συνοχή καλλιεργεί συνεκτικές αναπτυξιακές στρατηγικές και συμβάλλει, μεσοπρόθεσμα, στην οικονομική μεγέθυνση και την κοινωνική ανάπτυξη. Παρέχει, επίσης, μια σταθερή, ασφαλή, στοχοθετημένη πηγή χρηματοδότησης που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πυροδότηση της οικονομικής ανάκαμψης. Η εστίαση αυτή και η σταθερότητα είναι σημαντικές για την οικοδόμηση και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και τη διευκόλυνση των επενδύσεων.

Παρά το ότι δεν είναι ακόμη σαφής η έκταση της ύφεσης, είναι πιθανόν τα αποτελέσματά της να γίνουν ευρέως αισθητά. Σε ορισμένα κράτη μέλη η ανεργία ήδη αυξάνεται και οι επιχειρηματικοί δείκτες δείχνουν έντονες αρνητικές τάσεις. Οι διαφοροποιημένες συνέπειες για τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες θα αντικατοπτριστούν σε άνισες συνέπειες για τα άτομα. Σε στιγμές αρνητικής οικονομικής συγκυρίας, αυτοί που θίγονται περισσότερο είναι οι πλέον ευπαθείς ομάδες, όπως οι κοινωνικά αποκλεισμένοι και οι άνεργοι.

Σε τέτοιες εποχές, ο δημόσιος τομέας διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο, διότι διασφαλίζει την αλληλεγγύη και αποκαθιστά την εμπιστοσύνη, ιδίως με την εξασφάλιση των δημόσιων επενδύσεων που είναι εξαιρετικά αναγκαίες για να δοθεί ώθηση βραχυπρόθεσμα στην εγχώρια ζήτηση και για να μπει, μεσοπρόθεσμα, η οικονομία σε τροχιά αιεφόρου ανάπτυξης. Σ' αυτό το σημείο, η πολιτική για τη συνοχή μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο: δεδομένου ότι η πίεση στους εθνικούς προϋπολογισμούς μπορεί να οδηγήσει σε επιβράδυνση του ρυθμού των προγραμματισμένων επενδύσεων, η χρησιμοποίηση των κονδυλίων και η

¹ COM(2008) 800 της 26.11.2008, Το Ευρωπαϊκό Σχέδιο για την Ανάκαμψη της Οικονομίας.

² COM(2007) 798 της 11.12.2007, «Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες υλοποιούν τη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση μέσω της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, 2007-2013».

υλοποίηση των προτεραιοτήτων της πολιτικής για τη συνοχή πρέπει να επιταχυνθεί και ίσως και να συγκεντρωθεί η χρηματοδότηση στην αρχή της περιόδου ώστε δοθεί έγκαιρα ώθηση στην οικονομία και να ενισχυθούν τα άτομα που έχουν πληγεί από την κρίση. Τα προγράμματα της πολιτικής για τη συνοχή διαθέτουν το δυναμικό και την αναγκαία ευελιξία για να εξασφαλίσουν ότι θα δοθεί στοχοθετημένη βοήθεια για την αντιμετώπιση των αναγκών που έχουν προτεραιότητα και να επιταχυνθεί η πραγματοποίηση δαπανών στους τομείς με τις μεγαλύτερες δυνατότητες ανάπτυξης.

Η μακροοικονομική σταθερότητα και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, μαζί με το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο, αποτελούν προϋπόθεση για την επιτυχία της πολιτικής για τη συνοχή. Οι συνολικές δημόσιες επενδύσεις που σχεδιάζονται για την περίοδο 2007-13 αντιστοιχούν κατά μέσο όρο στο 6 % περίπου του προσδοκώμενου ΑΕγχΠ³. Σε ορισμένα κράτη μέλη η σχετική συνεισφορά της πολιτικής στο σύνολο των δημόσιων επενδύσεων θα είναι πάνω από 50 %. Η σωστή προσαρμογή του χρονοδιαγράμματος για τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή μπορεί να λειτουργήσει βραχυπρόθεσμα ως σημαντικό χρηματοοικονομικό ερέθισμα, χωρίς ωστόσο να απομακρυνθεί η εστίαση στη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ικανότητα μεγέθυνσης των οικονομιών των κρατών μελών.

Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες που επιτυγχάνουν γρήγορα αποτελέσματα ως προς τους στόχους των προγραμμάτων μπορούν να μετριάσουν την επιβράδυνση, ιδίως σε εκείνες τις περιφέρειες σύγκλισης που ωφελούνται από μεγαλύτερα επίπεδα στήριξης. Για όλα τα προγράμματα, η διατήρηση των συμφωνημένων προτεραιοτήτων για την ανάπτυξη και την απασχόληση μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη ταχύτερης ανάκαμψης, όταν θα αρχίσει να υποχωρεί η τρέχουσα οικονομική κρίση. Χάρη στη συμπληρωματικότητα μεταξύ των προτεραιοτήτων της πολιτικής για τη συνοχή και των στόχων των τομεακών πολιτικών της ΕΕ, η ταχύτερη υλοποίηση των προγραμμάτων αποκτά προστιθέμενη αξία για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα.

Η παρούσα ανακοίνωση, που υποβάλλεται για να πλαισιώσει το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας, έχει ως στόχο να δώσει έμφαση στη σημασία που έχουν οι επενδύσεις για την πραγματική οικονομία, μέσω της πολιτικής για τη συνοχή και να προβάλλει μια σειρά μέτρων που προτείνονται για να επιταχυνθεί η συμβολή των επενδύσεων της πολιτικής για τη συνοχή.

2. Η ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΟΧΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση, οι επενδύσεις μπορούν να λειτουργήσουν, βραχυπρόθεσμα, ως κινητήριοι μοχλοί χωρίς να αλλάξει ο κεντρικός στόχος που είναι οι εμμένουσες, μακροπρόθεσμες προκλήσεις στην πραγματική οικονομία: οι επενδύσεις σε υποδομές προτεραιότητας και στην ενέργεια, στην παραγωγική ικανότητα των επιχειρήσεων και στο δυναμικό του ανθρώπινου κεφαλαίου. Συνεπώς, εξακολουθεί να έχει ζωτική σημασία να συνεχιστούν οι προσπάθειες για βιώσιμες επενδύσεις.

³ Βλέπε επερχόμενη ανακοίνωση της Επιτροπής για την εκ των προτέρων αξιολόγηση της αρχής της προσθετικότητας 2007-2013.

2.1. Οι άνθρωποι

Το σχέδιο ανάκαμψης προωθεί μια μεγάλη «ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη στήριξη της απασχόλησης» και προτείνει να απλουστευτούν τα κριτήρια του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και να επιταχυνθούν οι προκαταβολές από τις αρχές του 2009. Εάν υπάρξει συμφωνία, τα κράτη μέλη θα έχουν νωρίτερα πρόσβαση σε έως και 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ για να ανταποκριθούν στις βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες που περιγράφονται κατωτέρω. Εκτιμάται ότι 1,5 εκατομμύρια άνθρωποι θα λάβουν νωρίτερα ενίσχυση χάρη στην ταχεία αυτή εκταμίευση.

- Ενεργοποίηση και ενεργητική συμμετοχή στις στρατηγικές για την ευελιξία με ασφάλεια: Η βασική ιδέα πίσω από την έννοια της ευελιξίας με ασφάλεια είναι να προστατευτεί περισσότερο η απασχόληση και η μακροχρόνια απασχολησιμότητα και λιγότερο συγκεκριμένες θέσεις εργασίας. Οι πρωταρχικοί στόχοι της ιδέας αυτής, δηλαδή η προσαρμογή στις αλλαγές και η διευκόλυνση της μετάβασης από μια θέση εργασίας σε άλλη, έχουν ιδιαίτερη σημασία στις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη θέσει σε εφαρμογή στρατηγικές για την ευελιξία με ασφάλεια και όλα έχουν δεσμευτεί να χρησιμοποιήσουν την πολιτική για τη συνοχή για να βελτιωθεί η απασχολησιμότητα.

Ο συνδυασμός της συμβατικής ευελιξίας με ενισχυμένες ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας μπορεί να δώσει μια ταχεία πολιτική απάντηση. Οι εργαζόμενοι που βρίσκονται στην πιο μειονεκτική θέση είναι αυτοί που πλήττονται περισσότερο από την κάμψη της οικονομίας και είναι γι' αυτούς δυσκολότερο να ξαναβρούν εργασία. Οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων πρέπει να λάβουν δυναμικότερα αλλά και προληπτικά μέτρα για την αγορά εργασίας, ώστε να αντιμετωπιστεί το ενδεχόμενο μακροχρόνιας ανεργίας, αλλά και να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση σε ευάλωτες ομάδες, ιδίως στους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας, τους ανειδίκευτους ή τις μειονότητες. Το ΕΚΤ μπορεί να παρέμβει ταχύτατα για να διευκολύνει τη μετάβαση παρέχοντας εξειδικευμένη κατάρτιση, εξατομικευμένο επαγγελματικό προσανατολισμό, δυνατότητες μαθητείας, επιδοτούμενη απασχόληση καθώς και υποτροφίες και μικρά δάνεια για ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα και για τη σύσταση νέων επιχειρήσεων. Ήδη διατίθενται 21,7 δισεκατομμύρια ευρώ για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, εκτός από τα 10 δισεκατομμύρια ευρώ που προβλέπονται για την ενεργητική ένταξη των ατόμων σε μειονεκτική θέση. Για να μειωθούν οι συνέπειες της κρίσης και να προαχθεί η κοινωνική ένταξη, ενέργειες για τη στήριξη των μειονεκτούντων θα μπορούσαν να γίνουν η εμπροσθοφυλακή των παρεμβάσεων του ΕΚΤ.

Η επιτυχής μετάβαση μετά την απώλεια της εργασίας εξαρτάται επίσης από την ταχεία και ποιοτική παροχή των υπηρεσιών απασχόλησης. Η πολιτική για τη συνοχή συνεισφέρει 2,2 δισεκατομμύρια ευρώ για την ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας και ίσως χρειαστούν περισσότερα στο άμεσο μέλλον. Σε περιπτώσεις αρνητικών προγνωστικών για την απασχόληση, τα κράτη μέλη πρέπει να ενισχύσουν περαιτέρω το ρόλο των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, διότι αυτές έχουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην αποτελεσματική στόχευση των ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας και την καλύτερη αντιστοίχιση δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας.

Μια ικανοποιητική απάντηση στον αντίκτυπο που θα έχει η κρίση στην απασχόληση και στην κοινωνία και, γενικότερα, η αποτελεσματική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με το συνδυασμό ευελιξίας και ασφάλειας, θα είναι

δυνατή μόνο με την ενεργητική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Το ΕΚΤ παρέχει οικονομική ενίσχυση για την ενδυνάμωση του κοινωνικού διαλόγου και για ενέργειες από κοινού με τους κοινωνικούς εταίρους.

- Προσαρμογή των δεξιοτήτων στις ανάγκες της αγοράς: Η αναντιστοιχία μεταξύ δεξιοτήτων και αναγκών της αγοράς εργασίας είναι ένα πρόβλημα που αποκτά αυξανόμενη σημασία για τα περισσότερα κράτη μέλη και η οικονομική αναταραχή θα αυξήσει, βραχυπρόθεσμα, την ανισορροπία της αγοράς εργασίας. Ενώ οι μεσοπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι στον τομέα αυτόν δεν πρέπει να παραμεληθούν, είναι σημαντικό να εστιαστούν οι προσπάθειες για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, ιδίως σε τομείς όπου εμφανίζεται έλλειψη εργατικού δυναμικού. Η απόκτηση νέων δεξιοτήτων μπορεί να λειτουργήσει ως σημαντικό προορατικό μέσο για τη διατήρηση και την αύξηση της ασφάλειας της απασχόλησης, καθώς και για την καλύτερη προστασία από την απώλεια θέσεων εργασίας.

Η μαζική προσπάθεια για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα, η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και οι παραγωγικές επενδύσεις στην εκπαίδευση είναι αναγκαία μέτρα για να τεθεί η ΕΕ στην τροχιά της ανάκαμψης, για να αντιμετωπιστούν οι δημογραφικές αλλαγές και να υπάρξει όφελος από τη μετάβαση σε μια αποδοτική οικονομία που θα σέβεται το περιβάλλον. Δεδομένου ότι έχει αναγνωριστεί το σημαντικό οικονομικό όφελος από τις επενδύσεις στην εκπαίδευση, οι πόροι από το ΕΚΤ που αφορούν τη βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου την προγραμματική περίοδο 2007-2013 αυξήθηκαν σε 25 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου. Επιπλέον, 13,5 δισεκατομμύρια ευρώ από την πολιτική για τη συνοχή προβλέπονται για τη στήριξη της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών, όπου περιλαμβάνεται και η ανάπτυξη συστημάτων για την πρόβλεψη των οικονομικών αλλαγών και των μελλοντικών απαιτήσεων σε σχέση με θέσεις εργασίας και δεξιότητες. Αυτή η ικανότητα πρόβλεψης των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες έχει ζωτική σημασία, διότι, μεταξύ άλλων, προετοιμάζει το έδαφος για την οικονομική ανάκαμψη. Η πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας»⁴ θα συμβάλει προς την κατεύθυνση αυτή.

Συνοψώς, τα κράτη μέλη παρακινούνται:

- να επενδύσουν στις σχετικές συνιστώσες του συνδυασμού ευελιξίας και ασφάλειας, ιδίως μέσω συστημάτων ενισχυμένης ενεργοποίησης για να εξασφαλιστεί η ταχεία ενσωμάτωση των απολυόμενων εργαζομένων στην αγορά εργασίας·
- να επανεστιάσουν, εάν χρειαστεί, τα προγράμματα του ΕΚΤ στις κοινωνικές ομάδες που πλήττονται περισσότερο από την κρίση·
- να διατηρήσουν τις επενδύσεις στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων κάθε επιπέδου, ιδίως αυτών που απευθύνονται στους ανειδίκευτους και τις ομάδες σε μειονεκτική θέση·
- να αξιοποιήσουν την πολιτική για τη συνοχή για να βελτιώσουν τους μηχανισμούς πρόγνωσης της ζήτησης και αντιστοίχισης των δεξιοτήτων με τις σημερινές και τις αυριανές κενές θέσεις εργασίας.

⁴ COM(2008) 868 της 16.12.2008.

2.2. Οι επιχειρήσεις

Η διατήρηση υγείων, πρωτοπόρων και δυναμικών επιχειρήσεων είναι φυσικά ένας μοχλός για την ανάκαμψη από την καθοδική τάση της οικονομίας και μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στο πλαίσιο της σημερινής παγκόσμιας οικονομίας. Οι ΜΜΕ είναι πιο ευάλωτες όταν μειώνονται οι πιστώσεις. Η αυξημένη δυσκολία εξεύρεσης πιστώσεων μπορεί να θεωρηθεί ότι προκύπτει, αρχικά, από την κρίση στον τραπεζικό τομέα, αλλά θα γίνει περισσότερο αισθητή λόγω της μεγαλύτερης απροθυμίας των πιστωτικών ιδρυμάτων για ανάληψη κινδύνων. Η χαμηλότερη ζήτηση θα οδηγήσει τις εταιρείες στο να μειώσουν τις δραστηριότητές τους και να επενδύουν λιγότερο, ιδίως στην καινοτομία, που βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε μακροχρόνιες «άυλες» επενδύσεις.

- Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση έχει φυσικά μεγαλύτερη σημασία σε μια κατάσταση όπου γίνεται όλο και πιο δύσκολο για τις επιχειρήσεις, ιδίως τις νεοσύστατες και τις ΜΜΕ, να βρουν χρηματοδότηση σε ένα περιβάλλον απροθυμίας ανάληψης χρηματοοικονομικών κινδύνων. Η Επιτροπή υποστηρίζει ενεργά τη χρήση εξελισσόμενων χρηματοδοτικών μέσων, όπως δάνεια, συμμετοχή στο κεφάλαιο και εγγυήσεις κατά τρόπο συμπληρωματικό στο πλαίσιο τόσο του προγράμματος-πλαισίου της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία όσο και της πολιτικής για τη συνοχή. Για να λειτουργήσουν καταλυτικά οι επενδύσεις της ΕΕ για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ETE) έθεσαν σε εφαρμογή το σχέδιο JEREMIE («Κοινοί ευρωπαϊκοί πόροι για τις μικροεπιχειρήσεις και τις μεσαίες επιχειρήσεις»), που αφορά τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και την επέκταση των ΜΜΕ. Επιπλέον, καθώς η χρηματοοικονομική κρίση και η καθοδική τάση στην οικονομία περιορίζουν τους δημοσιονομικούς πόρους, χρειάζεται τώρα, περισσότερο παρά ποτέ, να στραφούμε από τα παραδοσιακά μοντέλα δανειοληπτικής χρηματοδότησης στα ανταποδοτικά χρηματοδοτικά μέσα.
- Μικροπίστωση: Η Επιτροπή δίνει μεγαλύτερη προσοχή στο σημαντικότερο ρόλο των πολύ μικρών επιχειρήσεων και των μορφών χρηματοδότησης που ταιριάζουν στις ανάγκες τους⁵. Στις 10 Σεπτεμβρίου 2008 η Επιτροπή και ο Όμιλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων έθεσαν σε εφαρμογή το σχέδιο JASMINE («Κοινή δράση για τη στήριξη των πιστωτικών ιδρυμάτων μικροχρηματοδότησης στην Ευρώπη») για τη δρομολόγηση διαφόρων μορφών τεχνικής και χρηματοοικονομικής βοήθειας με σκοπό, κατά κύριο λόγο, την αρωγή προς μη τραπεζικά ιδρύματα που παρέχουν μικροπιστώσεις ώστε να βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους, να επεκταθούν και να γίνουν βιώσιμα. Το σχέδιο θα περιλάβει και ένα προπαρασκευαστικό στάδιο τριών ετών από το 2009 έως το 2011 με εκτιμώμενο συνολικό προϋπολογισμό της τάξης των 50 εκατομμυρίων ευρώ.
- Μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων: Στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή δόθηκαν 55 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου μεταξύ 2007 και 2013 για τη στήριξη επιχειρήσεων, από τα οποία μεγάλο μέρος αφορά ενίσχυση της καινοτομίας απευθείας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης συνεργατικών σχηματισμών (cluster). Πολλές από τις προγραμματισμένες δραστηριότητες συμβαδίζουν με πιο άμεσες ενέργειες για την αντιμετώπιση της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης και επικεντρώνονται, ειδικότερα, σε σημαντικές μακροχρόνιες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στην πραγματική οικονομία. Στις προτεραιότητες αυτές περιλαμβάνεται το δυναμικό των

⁵ COM(2007) 708 της 13.11.2007, «Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την προώθηση της μικροπίστωσης με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης και της απασχόλησης».

εφαρμογών ΤΠΕ, οι τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα και προϊόντα φιλικά για το περιβάλλον, τεχνικές παραγωγής και διεργασίες ενεργειακής απόδοσης.

- Ανάπτυξη ικανοτήτων: Οι αποτελεσματικές δημόσιες πολιτικές χρειάζονται ικανή και αποτελεσματική διοίκηση, αμερόληπτη και προσανατολισμένη στον πελάτη. Ιδίως στη διάρκεια καθοδικής τάσης της οικονομίας, η ενίσχυση των θεσμικών και διοικητικών ικανοτήτων που αποβλέπει στη δημιουργία σταθερού επιχειρηματικού περιβάλλοντος θα στηρίξει τις διαρθρωτικές προσαρμογές και θα δυναμώσει την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ο περιορισμός των κανονιστικών και διοικητικών βαρών για τις επιχειρήσεις συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Δύο δισεκατομμύρια από το ΕΚΤ ενισχύουν την ανάπτυξη θεσμικών ικανοτήτων και τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις. Οι ενέργειες στον τομέα αυτό μπορούν να μειώσουν σημαντικά τη διοικητική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις και θα βοηθήσουν περισσότερους ανθρώπους να γίνουν επιχειρηματίες. Συμπεριλαμβάνεται η δυνατότητα να εξασφαλιστεί η σύσταση νέας επιχείρησης οπουδήποτε στην ΕΕ εντός τριών ημερών με μηδενικό κόστος και μέσω ενός σημείου ενιαίας πρόσβασης.

Συνεπώς, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:

- να εξασφαλίσουν επενδύσεις στη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, και να επιταχύνουν τέτοιου είδους επενδύσεις, όπου είναι εφικτό·
- να ενισχύσουν τη στήριξη σε όσους χάνουν την εργασία τους στην παρούσα κρίση, συμπεριλαμβανομένων επιχορηγήσεων ή πιστώσεων για να στήσουν τη δική τους επιχείρηση, με την παροχή επιχειρηματικών και βασικών διαχειριστικών δεξιοτήτων (management)·
- να προσφεύγουν στην πρωτοβουλία JEREMIE και να επιταχύνουν την εφαρμογή της με την υπογραφή συμφωνιών για ταμεία χαρτοφυλακίου με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και/ ή άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα·
- να αξιοποιήσουν τις συνέργειες μεταξύ των χρηματοδοτικών μέσων για τις ΜΜΕ που χρηματοδοτούνται από την πολιτική για τη συνοχή και το πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία·
- να βελτιώσουν το εθνικό περιβάλλον τους κατά τρόπο ώστε να ευνοηθεί η ανάπτυξη πρωτοβουλιών για μικροπιστώσεις και να αξιοποιήσουν την τεχνική συνδρομή που προσφέρεται από τις πρωτοβουλίες για μικροπιστώσεις μέσω του JASMINE·
- να διατηρήσουν σε ισχύ τις δεσμεύσεις για την ανάπτυξη θεσμικών ικανοτήτων, καθώς αυτό θα έχει θετικό αντίκτυπο στη δημιουργία φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος και να επιταχύνουν τον εκσυγχρονισμό των δημόσιων διοικήσεων.

Η Επιτροπή:

- θα αυξήσει σημαντικά, μαζί με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, τη διαθεσιμότητα χρηματοοικονομικής και τεχνικής βοήθειας, ώστε να συμβάλει στη βελτίωση της πρόσβασης στα χρηματοδοτικά μέσα·

– έχει προτείνει τροποποιήσεις σε κανονιστικές διατάξεις για τη βελτίωση του περιβάλλοντος που είναι απαραίτητο για τη διαμόρφωση εργαλείων όπως το JEREMIE (κοινοί ευρωπαϊκοί πόροι για τις μικροεπιχειρήσεις και τις μεσαίες επιχειρήσεις).

2.3. Υποδομές και ενέργεια

Η αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της ενέργειας, των μεταφορών και της υποδομής ΤΠΕ και των δικτύων στην Ευρώπη αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία μπροστά στο φάσμα της ύφεσης. Εάν μείνουν πίσω οι προγραμματισμένες επενδύσεις στον τομέα αυτό, θα υπάρξουν βραχυπρόθεσμες οικονομικές επιπτώσεις και κίνδυνος να υπονομευτούν οι μακροπρόθεσμες προοπτικές για μελλοντική ανάπτυξη. Για παράδειγμα, η ύφεση μπορεί να επιδεινώσει την ήδη μειονεκτική θέση εκείνων των περιφερειών που έχουν λιγότερο ανεπτυγμένη ενεργειακή υποδομή και να αυξήσει τον κίνδυνο ως προς την ενεργειακή ασφάλεια σε περιφέρειες που είναι ήδη επισφαλείς. Η καλή πολιτική υποδομών και η εστίαση στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις βιώσιμες μεταφορές θα βοηθήσουν την Ευρώπη να αντισταθεί στην τρέχουσα οικονομική θύελλα. Αντιμετωπίζει, επίσης, και άλλες προκλήσεις, αφού μειώνει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, προστατεύει τη βιομηχανία και τους καταναλωτές από την αστάθεια των τιμών των καυσίμων και βελτιώνει τα τοπικά περιβάλλοντα. Η στήριξη αυτή προσφέρει, επίσης, ευκαιρίες για να διασφαλιστεί η απασχόληση, να προστατευτούν οι θέσεις εργασίας και οι επιχειρήσεις.

- Μεταφορές: Για την υποστήριξη της ανάπτυξης βιώσιμων υποδομών μεταφορών, η πολιτική για τη συνοχή θα αφιερώσει 38 δισεκατομμύρια ευρώ στα έργα των διευρωπαϊκών δικτύων (TEN-T) για την περίοδο 2007-13 και θα εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση δευτερευουσών συνδέσεων για τη βελτίωση της πρόσβασης στα TEN-T. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων της πολιτικής για τη συνοχή σχεδιάζονται, επίσης, επενδύσεις σε βιώσιμα και φιλικά προς το περιβάλλον συστήματα μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των καθαρών αστικών μεταφορών.
- Ενέργεια: Όπως τονίζεται στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας, λόγω της τρέχουσας οικονομικής κρίσης αυξάνεται η ανάγκη για εκσυγχρονισμό του ενεργειακού τομέα στην Ευρώπη και για διαφοροποίηση των πηγών προμήθειας ενέργειας σε μια ασταθή ενεργειακή αγορά. Η διευρυνόμενη ΕΕ έχει κληρονομήσει κακές ενεργειακές συνδέσεις ανατολής-δύσης και νότου-βορρά, που υπονομεύουν την ασφάλεια του εφοδιασμού και την αλληλεγγύη σε ολόκληρη την εγχώρια ενεργειακή αγορά. Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα αυτό, η πολιτική για τη συνοχή στηρίζει τα έργα προτεραιότητας TEN-E με 675 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2007-13 και θα αφιερώσει 4,8 δισεκατομμύρια ευρώ για την ανάπτυξη ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης για αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας και τη θέρμανση αστικών περιοχών. Τα 4 δισεκατομμύρια ευρώ που αναφέρονται στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας και προορίζονται για επενδύσεις σε ενεργειακές διασυνδέσεις θα είναι επιπρόσθετα και συμπληρωματικά στις πιστώσεις της πολιτικής για τη συνοχή.
- Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης θα αποδειχθεί αποφασιστική για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα και αντιπροσωπεύει μια επιλογή που παράγει μόνο θετικά αποτελέσματα («win-win») στον αγώνα ενάντια στην αλλαγή του κλίματος. Οι επενδύσεις σε μέτρα για την ενεργειακή απόδοση αποφέρουν άμεσα οφέλη: με τη μείωση του κόστους για νοικοκυριά και επιχειρήσεις με τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενθάρρυνση της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Στο πλαίσιο της

πολιτικής για τη συνοχή για την περίοδο 2007-13, περίπου 4,2 δισεκατομμύρια ευρώ έχουν ήδη δοθεί για τη στήριξη ενός μεγάλου φάσματος βελτιώσεων της ενεργειακής απόδοσης.

- Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας για όλους τους πολίτες της ΕΕ: Στο πλαίσιο των προγραμμάτων της πολιτικής για τη συνοχή, έχουν ήδη δεσμευτεί 2,2 δισεκατομμύρια ευρώ για υποδομές ΤΠΕ για την περίοδο 2007-2013. Το 1 δισεκατομμύριο ευρώ για το διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας που αναφέρεται στο σχέδιο για την ανάκαμψη θα είναι επιπρόσθετο και συμπληρωματικό στα κονδύλια αυτά.
- Δεξιότητες για την οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα: Η μετάβαση προς μια κοινωνία χαμηλών εκπομπών άνθρακα θα χρειαστεί να συνοδευτεί από τον προσδιορισμό και την παροχή νέων δεξιοτήτων για νέες θέσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένων «πράσινων» θέσεων εργασίας. Οι συνιστώσες ανθρώπινου κεφαλαίου των προγραμμάτων της πολιτικής για τη συνοχή πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να ενταθούν οι προσπάθειες των κρατών μελών στον τομέα αυτόν.

Για να βελτιωθεί και να επιταχυνθεί η προετοιμασία στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή για τα μεγάλα έργα σε αυτούς και σε άλλους τομείς προτεραιότητας, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δημιούργησαν το JASPERS (Κοινή Βοήθεια για τη Στήριξη Σχεδίων στις Ευρωπαϊκές Περιφέρειες)⁶. Προβλέπει ενίσχυση στις διαχειριστικές αρχές στα κράτη μέλη της ΕΕ-12 για την προετοιμασία μεγάλων έργων που έχουν προτεραιότητα στις επενδύσεις υποδομών της ΕΕ.

Μια ξεχωριστή πρωτοβουλία της Επιτροπής, της ΕΤΕ και της Τράπεζας του Συμβουλίου της Ευρώπης, το JESSICA (Κοινή ευρωπαϊκή στήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές) έχει σχεδιαστεί για την επιτάχυνση και την ενίσχυση των βιώσιμων επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση, τις αστικές μεταφορές, τις υποδομές ΤΠΕ, την πολεοδομική ανάπλαση κ.λπ.

– **Συνεπώς, σε σχέση με τις υποδομές και την ενέργεια, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:**

- να μεγιστοποιήσουν τη χρήση των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων για να εξασφαλιστεί η συνέχιση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας·
- να αξιοποιήσουν όσο το δυνατό περισσότερο τα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα για να εξασφαλίσουν ότι τα νέα κτήρια έχουν υψηλό βαθμό ενεργειακής απόδοσης και επανεξοπλίσουν τα υπάρχοντα κτήρια («μετασκευή»), συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα·
- να αξιοποιήσουν τα κονδύλια για επανακατάρτιση και αναβάθμιση των προσόντων των εργαζομένων για τις νέες θέσεις εργασίας που θα προκύψουν σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα·
- να αξιοποιηθεί πλήρως η δυνατότητα του JASPERS για προετοιμασία των στρατηγικών υποδομών και να γίνει η βέλτιστη χρήση της ενίσχυσης στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή προς όφελος των μεγάλων έργων·

⁶ Το JASPERS είναι ένα μέσο παροχής τεχνικής βοήθειας της Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, του ΕΤΠΑ και της KfW, το οποίο παρέχει βοήθεια σε όλα τα στάδια προπαρασκευής ενός έργου.

- να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες που παρέχει το JESSICA σε σχέση με τη χρηματοδότηση της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης·
- να αξιοποιηθούν οι συνέργειες στην ανάπτυξη διαφορετικών υποδομών και μεταξύ των διαφόρων πηγών της κοινοτικής χρηματοδότησης (πολιτική για τη συνοχή, TEN-T, TEN-E, έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, πρόγραμμα-πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία και ΕΤΠ) και του ΕΤΠΑ.

Η Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα:

- να αυξηθεί κατά 25 % η ικανότητα τεχνικής βοήθειας από το JASPERS από το 2009. Αυτό θα συμβάλει σημαντικά στην επιτάχυνση της προετοιμασίας των μεγάλων έργων. Για να διευκολυνθεί η αύξηση αυτή, η Επιτροπή θα εργαστεί στενά με τους άλλους εταίρους της στο JASPERS·
- να τροποποιηθεί το Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Αναπτυξιακό Ταμείο (ΕΤΠΑ) κατά τρόπο ώστε να είναι δυνατή η στήριξη της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα κτήρια προς όφελος των νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα σε όλα τα κράτη μέλη.
- Να τροποποιηθούν οι κανονιστικές διατάξεις κατά τρόπο ώστε να βελτιωθεί το περιβάλλον για την εθνική χρηματοδότηση σε είδος των μέσων του JESSICA.

2.4. Έρευνα και καινοτομία

Οι επενδύσεις που προβλέπονται από την πολιτική για τη συνοχή στην οικονομία της γνώσης –86 δισεκατομμύρια ευρώ κατ' εκτίμηση ή 25 % του συνόλου⁷ - πρέπει να εξακολουθήσουν να αποτελούν προτεραιότητα παρά την τρέχουσα καθοδική τάση της οικονομίας. Επειδή οι ιδιωτικές κεφαλαιουχικές επενδύσεις στην Ε&Α συνδέονται στενά με το γενικότερο παραγωγικό αποτέλεσμα της οικονομίας, η διατήρηση της σταθερότητας στις δαπάνες του δημόσιου τομέα και η δημιουργία ενός ισχυρού ευρωπαϊκού ερευνητικού χώρου έχουν ιδιαίτερη σημασία για να συνεχίσει η οικονομία να εστιάζεται επαρκώς στην έρευνα και την καινοτομία, κατά τρόπο ώστε να τίθενται τα θεμέλια για μακροχρόνια μεγέθυνση. Η Ευρώπη δεν έχει την πολυτέλεια να είναι απρόθυμη ως προς την ανάληψη κινδύνων σε σχέση με τις επενδύσεις στην παραγωγή νέων γνώσεων και καινοτομίας, ιδίως αυτήν την εποχή.

Η ισχυρή ευρωπαϊκή Ε&Α και καινοτομία σε όλους τους τομείς θα έχει ζωτική σημασία για την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας και για την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων στα πιεστικά περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως η αλλαγή του κλίματος και οι ενεργειακές προκλήσεις. Η πολιτική για τη συνοχή έχει θέσει σταθερές προϋποθέσεις για τη συνεχή χρηματοδότηση των στρατηγικών για την Ε&Α και την καινοτομία. Αναγνωρίζοντας τη ζωτική σημασία που έχει η αύξηση των επενδύσεων στην Ε&Α και την κεντρική θέση που έχουν οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής για τη συνοχή, οι επενδύσεις στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συμφωνία στους τομείς αυτούς προβλέπεται να αυξηθούν κατά πολύ την περίοδο 2007-2013 για όλα τα κράτη μέλη.

⁷ SEC(2007) 1547 της 14.11.2007, «Regions delivering innovation through Cohesion Policy».

Από την αποκτηθείσα πείρα είναι σαφές ότι, για να πετύχουν τα μέτρα πολιτικής για την έρευνα και την καινοτομία, πρέπει να είναι στοχευμένα σε ενέργειες προτεραιότητας και να εφαρμόζονται με συνέπεια. Οι προσπάθειες για τη διατήρηση του προβλεπόμενου επιπέδου επενδύσεων θα έχουν ζωτική σημασία για να πετύχει η Ευρώπη να βελτιώσει την ικανότητά της για καινοτομία με την ευρύτερη έννοια, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής νέων προϊόντων και υπηρεσιών στην αγορά. Η διατήρηση σε ισχύ των εθνικών δεσμεύσεων για την E&A και την καινοτομία μπορεί να είναι προβληματική ενόψει της τρέχουσας μείωσης της προσφοράς πιστώσεων και της δημοσιονομικής πίεσης, αλλά ο δημόσιος τομέας πρέπει να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο για τη διασφάλιση σταθερού επενδυτικού κλίματος για την E&A και την καινοτομία και για την καλύτερη προετοιμασία της ανοδικής τάσης της οικονομίας.

Συνεπώς, τα κράτη μέλη καλούνται:

- να συνεχίσουν να υποστηρίζουν, μέσω των προγραμμάτων της πολιτικής για τη συνοχή, επενδύσεις στην ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα της E&A, στις ερευνητικές υποδομές, στις υποδομές E&A μικρής κλίμακας που καθοδηγείται από τον κλάδο σε συνεργατικούς σχηματισμούς έντασης γνώσεων και στο ανθρώπινο κεφάλαιο σε τομείς με αξιοσημείωτο δυναμικό ανάπτυξης (όπως στις ΤΠΕ, την ενεργειακή απόδοση και τις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα).
- να αξιοποιήσουν πλήρως τις συνέργειες μεταξύ των διαφόρων πηγών κοινοτικής, δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης για δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας ώστε να εξασφαλιστεί η συνέχιση της χρηματοδότησης για τις προτεραιότητες στους συγκεκριμένους τομείς.

3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Το εμπειριστατωμένο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας που προτείνει η Επιτροπή συνηγορεί για μια μεγάλη δημοσιονομική τόνωση που θα συνδυάζει εθνικές και κοινοτικές ενέργειες. Επειδή έχει αναγνωριστεί ότι στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση, τόσο οι δημόσιοι προϋπολογισμοί όσο και η ιδιωτική χρηματοδότηση θα βρεθούν υπό πίεση, έχει προταθεί δέσμη μέτρων, συνδεδεμένων με την επιτάχυνση των επενδύσεων της πολιτικής για τη συνοχή, ώστε να αξιοποιηθεί η στόχευση και η σταθερότητα της πολιτικής αυτής. Στα εν λόγω μέτρα περιλαμβάνεται και συνδυασμός νομοθετικών πράξεων, τις οποίες πρότεινε η Επιτροπή για ταχεία θέσπιση από τα σχετικά θεσμικά όργανα, καθώς και πρωτοβουλίες για την πλήρη αξιοποίηση των υφιστάμενων μέσων.

Οι προτάσεις για στοχευμένες τροποποιήσεις νομοθετικών πράξεων⁸ μπορούν να χαρακτηριστούν ως εξής:

- Μέτρο για τη βελτίωση της ταμειακής ροής των δημόσιων αρχών που είναι επιφορτισμένες με την υλοποίηση των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων. Οι εν λόγω διατάξεις περιλαμβάνουν πρόσθετο τμήμα προχρηματοδότησης το 2009 και μέτρα

⁸ COM(2008) 803, Πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής. COM(2008) 838, Πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 για το ΕΤΠΑ. COM(2008) 813, Πρόταση τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 για το ΕΚΤ.

που θα μπορούσαν να επιταχύνουν την απόδοση των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο μεγάλων έργων και στο πλαίσιο συστημάτων κρατικής ενίσχυσης.

- Αποσαφήνιση των διατάξεων που διευκολύνουν τη δρομολόγηση μέσω χρηματοπιστωτικού σχεδιασμού με σκοπό την επιτάχυνση της πρόσβασης σε χρηματοδοτικά μέσα.
- Απλούστευση στο βαθμό που διευρύνεται η χρήση κατ' αποκοπή ποσοστών και ποσών, ώστε να μπορέσουν οι δημόσιες αρχές να ετοιμαστούν ταχύτερα για τα έργα και τα μέτρα.
- Διεύρυνση των δυνατοτήτων στήριξης των επενδύσεων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας στα κτήρια προς όφελος των νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα στην ΕΕ-27.

Ως συμπλήρωμα στις προτεινόμενες νομοθετικές αλλαγές, η Επιτροπή προτείνει τις ακόλουθες αρχές και ενέργειες που θα χρησιμεύσουν ως καθοδήγηση στα κράτη μέλη για να αξιοποιήσουν πλήρως τις υπάρχουσες δυνατότητες και να προετοιμαστούν για την εφαρμογή των προτεινόμενων νομοθετικών τροποποιήσεων.

- **Δρομολόγηση ενεργειών προς τις έξυπνες επενδύσεις:** Λόγω των εξαιρετικών σημερινών περιστάσεων, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο αλλαγών στους στόχους και στις προτεραιότητες των επιχειρησιακών προγραμμάτων ώστε να υπάρξει μεγαλύτερη εστίαση στις επενδύσεις σε τομείς με δυνατότητες άμεσης ανάπτυξης ή/και σε έκτακτη ανάγκη. Για παράδειγμα, επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, τις καθαρές τεχνολογίες, τις περιβαλλοντικές υπηρεσίες, τις υποδομές και τις διασυνδέσεις, τα ευρωζωνικά δίκτυα, την πρόβλεψη και αντιστοίχιση των δεξιοτήτων με τις μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας ή προσφορά νέων χρηματοδοτικών μέσων για τις ΜΜΕ (π.χ. ΜΜΕ έντασης έρευνας και καινοτομίας). Σε όλα τα υπάρχοντα προγράμματα, τα κράτη μέλη, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή, καλούνται να δώσουν άμεση προτεραιότητα σε τέτοιες επενδύσεις ενίσχυσης της παραγωγικότητας.
- **Αξιοποίηση των δυνατοτήτων για καινοτομική χρηματοδότηση των ΜΜΕ:** Πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες που παρέχουν τα χρηματοδοτικά μέσα όπως το JEREMIE για τις ΜΜΕ όσον αφορά την πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Τα κράτη μέλη καλούνται να συμμετάσχουν ενεργά στο σχέδιο δικτύωσης που θα δρομολογήσει η Επιτροπή σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων το 2009.
- **Αξιοποίηση των υφιστάμενων ευκαιριών:** Η στρατηγική προσέγγιση και το ευρύ πεδίο εφαρμογής των υφιστάμενων προγραμμάτων παρέχουν ήδη μεγάλες δυνατότητες ευελιξίας. Κατ' αρχήν, οι διαχειριστές των προγραμμάτων μπορούν να προσαρμόσουν το ρυθμό της εκτέλεσης των δαπανών και της υλοποίησης ανάλογα με τις διάφορες προτεραιότητες και κατηγορίες δικαιούχων ή να αντικαταστήσουν παρεμβάσεις με συμπληρωματικά μέτρα. Η Επιτροπή θα κάνει ό,τι μπορεί για να συνδράμει τα κράτη μέλη και ενθαρρύνει την αξιοποίηση των δυνατοτήτων ευελιξίας εντός του προβλεπόμενου νομικού πλαισίου.
- **Επιτάχυνση των προγραμμάτων:** Για να επιταχυνθεί η υλοποίηση των προγραμμάτων, η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να οριστικοποιήσουν τα εθνικά συστήματα διαχείρισης και ελέγχου σε ευθυγράμμιση με τις σχετικές κανονιστικές διατάξεις και αρχές. Με τον τρόπο αυτό θα είναι δυνατό να επιταχυνθούν οι μεταβατικές

χρηματοοικονομικές συναλλαγές και, ταυτόχρονα, να τηρηθεί η αρχή της χρηστής οικονομικής διαχείρισης.

- **Διατήρηση των δημόσιων επενδύσεων:** Ενόψει των προκλήσεων για την εξασφάλιση επαρκούς συγχρηματοδότησης, τα κράτη μέλη μπορούν να διαφοροποιούν την κοινοτική και εθνική συνεισφορά όταν πρόκειται για επιμέρους έργα εντός ενός προγράμματος: για παράδειγμα, ορισμένες δραστηριότητες θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν κατά 100 % από τα ταμεία της πολιτικής για τη συνοχή το 2009. Αυτή η πρακτική χρηματοδότησης θα χρειαστεί να αντισταθμιστεί με τη χρηματοδότηση άλλων δραστηριοτήτων μόνο σε εθνικό επίπεδο ή με υψηλότερα ποσοστά εθνικής χρηματοδότησης έως το τέλος της περιόδου προγραμματισμού.

– **Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται:**

- να αξιοποιήσουν κάθε δυνατότητα για την επιτάχυνση των αναγκαίων παρεμβάσεων που έχουν περιληφθεί στους συμφωνημένους στόχους των προγραμμάτων·
- να κινητοποιήσουν τις υπάρχουσες και προτεινόμενες πρόσθετες προκαταβολές το 2009 για την προκαταβολική χρηματοδότηση παρεμβάσεων προτεραιότητας και να δρομολογήσουν χωρίς καθυστέρηση τα προγράμματα της περιόδου 2007-2013·
- να εξετάσουν εάν χρειάζονται επείγουσες τροποποιήσεις των προγραμμάτων για να επιταχυνθεί η έγκαιρη παραγωγή αποτελεσμάτων πέρα από τις δυνατότητες ευελιξίας που προσφέρονται ήδη·
- να χρησιμοποιήσουν τις εθνικές στρατηγικές εκθέσεις⁹, που οφείλουν να υποβάλουν στο τέλος του 2009, ως μια ευκαιρία για να παρουσιάσουν τα πρώτα αποτελέσματα από το νέο γύρο των προγραμμάτων. Οι εν λόγω εκθέσεις αποκτούν μεγαλύτερη σημασία λόγω των νέων οικονομικών συνθηκών. Όπου χρειάζεται, τα κράτη μέλη μπορούν να παρουσιάσουν πιο ενδελεχείς και ουσιαστικές προτάσεις για τη στρατηγική αναθεώρηση των προγραμμάτων και των στόχων τους, στο βαθμό που θα διαμορφώνεται σαφέστερη εικόνα για τα αποτελέσματα της τρέχουσας ύφεσης.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για να εξετάσει:

- εάν χρειάζονται ενδεχομένως έγκαιρες αλλαγές στα επιχειρησιακά προγράμματα για να αντιμετωπιστούν οι νέες ανάγκες, να απλουστευτεί η παραγωγή αποτελεσμάτων και να επιταχυνθεί η υλοποίηση των προτεραιοτήτων που έχουν καθοριστεί·
- εάν χρειάζονται ενδεχομένως αλλαγές στα επιχειρησιακά προγράμματα για να εισαχθεί η χρηματοδότηση της ενεργειακής απόδοσης και οι επενδύσεις σε ανανεώσιμες μορφές ενέργειας στη στέγαση στα προγράμματα της EE-15 και για να ενισχυθούν τέτοιου είδους επενδύσεις στην EE-12·

⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, στις εκθέσεις αυτές πρέπει να εξετάζονται ζητήματα όπως η συμβολή των προγραμμάτων στους στόχους της πολιτικής για τη συνοχή, της προώθησης της ανταγωνιστικότητας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, καθώς και η κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

– τέλος, η Επιτροπή θα εξετάσει ταχύτατα τα αιτήματα για μικρές παρατάσεις της καταληκτικής προθεσμίας για τα προγράμματα της περιόδου 2000-2006, ώστε να γίνει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αξιοποίηση των αναλήψεων υποχρεώσεων και να αρθούν οι δυσκολίες που προκύπτουν από την άντληση κεφαλαίων στο τέλος του 2008.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η πολιτική για τη συνοχή συμβάλλει σημαντικά στην πραγματική οικονομία, επειδή συνεισφέρει στην υλοποίηση της ημερήσιας διάταξης της ΕΕ για την ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την αειφόρο ανάπτυξη. Με σημαντικές χρηματοοικονομικές επενδύσεις και αποκεντρωμένη διαχείριση που εστιάζεται στη βελτίωση των δημόσιων πολιτικών, της λογοδοσίας και του ελέγχου, η πολιτική για τη συνοχή παρέχει ζωτική υποστήριξη στην ανάπτυξη και την απασχόληση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, εκεί όπου θα είναι αισθητά τα αποτελέσματα της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης για τους ευρωπαίους πολίτες. Η πολιτική για τη συνοχή έχει ήδη ως κεντρικό στόχο την παροχή βοήθειας προς τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες με τις μεγαλύτερες ανάγκες, ώστε να μειωθούν οι διαφορές, να ευνοηθεί η ανάπτυξη και να ενισχυθεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή της ΕΕ.

Ενόψει της καθοδικής τάσης της οικονομίας, η εφαρμογή στην πράξη των νομοθετικών και άλλων μέτρων που παρουσιάζονται στην παρούσα ανακοίνωση θα συμβάλει σημαντικά στο ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας. Η επιτάχυνση και η υλοποίηση των επενδύσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή στην αρχή της περιόδου προγραμματισμού μπορεί να επιδράσουν θετικά στη δημιουργία ζήτησης σε τομείς-κλειδιά της οικονομίας και θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν, βραχυπρόθεσμα, τη χρηματοοικονομική τόνωση, ενώ, παράλληλα, θα συνδράμουν τους άμεσα πληττόμενους. Η διατήρηση της εστίασης στις επενδυτικές προτεραιότητες της στρατηγικής της Λισαβόνας έχει ζωτική σημασία, δεδομένου ότι οι προτεραιότητες αυτές μπορούν να συμβάλουν στην ταχεία ανάκαμψη και στην αντιμετώπιση των μακροχρόνιων προκλήσεων, όπως η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η προσαρμογή σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

Η ταχεία απόδοση των μέτρων αυτών θα απαιτήσει τη στενή συνεργασία των άλλων ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των κρατών μελών, των συμμετεχόντων στα προγράμματα και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.